

Het advies van de ASD.

Aan uw college van burgemeester en wethouders van Lansingerland

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Ons kenmerk: ASD19.B.001
Uw kenmerk: U18.10959

Lansingerland, 14 januari 2019

Geacht college,

Conform artikel 3:8 van de Verordening Sociaal Domein 2018 van de gemeente Lansingerland verzoekt u de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) advies uit te brengen over de Integraal Beleid Toezicht en Handhaving.

Inleiding

Het beleidsplan Versterken van Veerkracht is het inhoudelijk kader voor het sociaal domein. Vanuit dat kader geeft de gemeente uitvoering aan het beleid. Bij dit beleidsplan heeft u een addendum opgesteld waarin het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein is opgenomen.

Het addendum waarover u ons advies vraagt, beschrijft het integrale beleid voor toezicht en handhaving in het sociaal domein. Dit beleid gaat zowel over toezicht op kwaliteit als toezicht op rechtmatigheid binnen de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Het integrale beleid moet bijdragen aan de volgende doelen:

1. Een goede kwaliteit van gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein voor onze inwoners.
2. Een verantwoord gebruik van de publieke middelen voor het sociaal domein en voorkomen dat onrechtmatig gebruik leidt tot onnodige uitgaven.
3. Inwoners en aanbieders van gemeentelijke voorzieningen weten dat het plegen van fraude in Lansingerland niet loont.

U heeft ons gevraagd om advies uit te brengen over de eerste concept versie van dit addendum. Dit advies is opgesteld naar aanleiding van uw adviesaanvraag van 4 december 2018. Bij de adviezen zal de ASD steeds verwijzen naar het desbetreffende hoofdstuk / paragraaf.

Advies

Alvorens inhoudelijk in te gaan op het addendum vragen wij ons af of uw college overweegt om het handhavingsbeleid van het sociaal domein in de toekomst te integreren met het handhavingsbeleid van andere domeinen, wat zou leiden tot meer integraliteit en meer efficiency en effectiviteit.

- 1.1 Inleiding

Ten aanzien van tweede alinea geeft u aan dat *“de aanleiding voor integraal beleid voor toezicht en handhaving is dat u in 2019 het toezicht op de rechtmatigheid van de voorzieningen en verstrekkingen in het*

sociaal domein flink gaat uitbreiden". Wij zouden graag willen weten wat de achterliggende reden is om dit toezicht flink uit te gaan breiden.

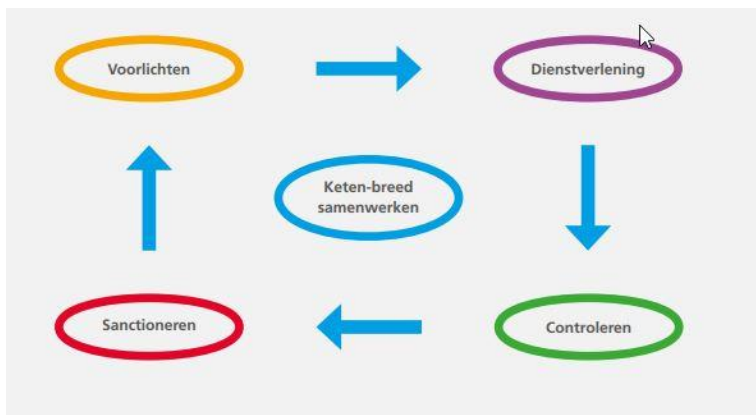
- 1.2 Doelstellingen

In de laatste alinea wordt aangegeven "..... door de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen....." Wij maken hieruit op dat doelstelling 3 de aanleiding lijkt te zijn voor het integrale beleid. Er moet zoveel mogelijk worden voorkomen, maar feitelijk wordt ingezet op toezicht en handhaving. Wij zijn van mening dat een goede balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving hierbij van belang is. Nu wordt de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen benadrukt en dat leidt tot zowel preventieve als repressieve werking.

In het kader van preventie is voorlichting aan burgers/aanbieders minstens zo belangrijk. Kent en begrijpt klant/aanbieder het waarom van rechten en plichten c.q. kwaliteitseisen en wat de gevolgen zijn van het niet nakomen van de plichten? Verder dient de dienstverlening te steunen op duidelijke regels die eenvoudig zijn na te leven om de kansen op onbewuste onrechtmatigheden te verkleinen.

- 2.1 Cirkel van naleving

Hier wordt de cirkel van naleving weergegeven. De weergave wijkt ons inziens af van onderstaande gangbare versie die een evenwichtig beeld schetst. Deze versie laat zien dat ook uw college een belangrijke rol heeft in het voorkomen van fraude.

Signalering door inwoners kan een effectieve manier zijn om fraude te bestrijden. Wij willen uw college meegeven deze signalen zeer zorgvuldig te wegen. Dit om te voorkomen dat individuele conflicten via de gemeente worden uitgevochten.

- 2.2.2 Handhaving

U geeft in de eerste alinea een overzicht van "mogelijke" vormen van handhaving. Wij vragen ons hierbij af of er nog meer vormen van handhaving zijn?

- 2.2.4 Rechtmatigheid, Aard en omvang van fraude in het sociaal domein

In deze alinea worden “organisaties” genoemd die fraude plegen. Wij constateren dat over deze organisaties eigenlijk weinig wordt vermeld. Het lijkt met name om de burger te gaan. Als het echter organisaties betreft en het merendeel van de fraude daar zit, zou het voor de hand liggen om als gemeente daarop te concentreren.

In de alinea hieronder over “de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering.....” vragen wij ons af of zich hieronder ook gevallen bevinden waarin geen oogmerk tot opzet was en of daar duidelijkheid over is. Heeft de gemeente bijvoorbeeld voldoende informatie verstrekt? Hoe zit het met de regeldruk? Wanneer is er sprake van preventief toezicht?

In dezelfde alinea wordt gesproken over een schatting in een verkennende studie. Wij constateren dat harde cijfers dus ontbreken. Waarom wordt er dan zo’n repressief beleid toegepast?

- 2.3 Uitvoerende partijen

Wij constateren uit het overzicht in bijlage 1 dat het toezicht op kwaliteit wordt uitbesteed aan GGD Rotterdam-Rijnmond, GGD Haaglanden, JGJ en ISZW. Ten aanzien van de rechtmatigheidsstoetsing missen wij heel duidelijk de proportionaliteit bij de inzet van de genoemde bevoegdheden. Die staan verwoord in 5:13 en 5:14 van de AWB. Zijn dezelfde bevoegdheden ook nodig voor de kwaliteitstoetsing?

Wij willen hier onze zorgen uiten over de eenzijdigheid in de opsomming van de artikelnummers. Aangezien het hier bevoegdheden betreft die ingrijpen in de privacy van de burger, dient uw college hier zeer zorgvuldig te opereren. Artikel 5:13 schrijft immers voor: “Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.” Op grond van artikel 17, lid 2, van de Participatiewet is de burger de verplichting opgelegd desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijze nodig is voor de uitvoering van de Participatiewet. De beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit spelen een belangrijke rol in de bescherming van de privacy van de belanghebbende. Volledigheidshalve wordt vermeld dat de belanghebbende zelf bepaalt of deze medewerking verleent aan het huisbezoek en dus toestemming geeft om zijn woning binnen te treden. De belanghebbende blijft het recht behouden om toegang tot zijn woning te weigeren. De weigering kan wel nadelige consequenties hebben voor de belanghebbende.

- 2.3.1 Toezicht kwaliteit

Wij missen hier de inhoud van de Service Level Agreements (SLA’s). De inhoud van dit toezicht wordt verder niet toegelicht. Verder vragen wij ons af of de overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo in integraal beleid is geborgd?

- 3.1 Uitgangspunt 1, duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten

“Op deze manier voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve WMO-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten....” Deze zin schept verwarring. Het gaat er toch om te voorkomen dat kwetsbare inwoners onrechtmatig een voorziening krijgen?

In laatste zin van de tweede alinea staat vermeld dat u de eisen aan PGB-vaardigheid gaat aanscherpen. Wij vragen ons af wat het doel van die verscherping is? Wordt het moeilijker gemaakt om een PGB te krijgen en zijn er nu signalen dat PGB's onrechtmatig zijn verkregen of verkeerd worden ingezet? Wij verwijzen nogmaals naar de balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving.

Verder ontbreekt volgens ons het onderdeel "consequenties" op het niet nakomen van de plichten. Optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen verkleinen ook de ruimte voor het maken van fouten en het plegen van fraude, zowel bij ZIN als bij PGB's.

- 3.2 Uitgangspunt 2, integrale signalering

"Er kunnen signalen van onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen zijn tijdens het aanvraagproces"

Is het mogelijk om dit wat concreter te maken? Wie zijn bijvoorbeeld degenen die signalen kunnen opvangen? Wie moet zich bij het lezen van deze zin aangesproken voelen? Waar kan de inwoner met signalen terecht? Bijvoorbeeld bij gebrekkige zorg? Wie onderzoekt de signalen van inwoners?

In de tweede alinea wordt aangegeven *"Om deze fraude zo snel mogelijk te stoppen, is het van belang om dit signaal met de betreffende inwoner te bespreken"*. Wij vragen ons af of hier een protocol voor is? Hoe worden mensen hierop aangesproken en zorg je ervoor dat mensen met je in gesprek blijven. Bij fraude zouden mensen moeten weten dat zij iets doen wat niet mag. Waarom zou dit bespreekbaar gemaakt moeten worden in relatie met wat wordt genoemd in 3.4 bij fraude harde maatregelen.

- 3.3 Uitgangspunt, sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving

- Paragraaf 3.3.1

In de eerste alinea wordt aangegeven *"Bij ingewikkelde om omvangrijke zakenschakelen de Participatiewet professionals de toezichthouder in"*. Het is ons niet duidelijk wat de taakverdeling is? Op basis van de AWB heeft de toezichthouder bevoegdheden. Mag een participatiewet professional dan bij een simpele zaak (en wat is dan simpel) (en binnen kantoortijden) zelf aan de slag met de bevoegdheden van de AWB?

Vervolgens wordt aangegeven dat de toezichthouder de expert is met extra onderzoeksbevoegdheden. Het lijkt ons dat bij simpele zaken en tijdens kantoortijden toezichthouders toch ook ingeschakeld moeten worden?

- Paragraaf 3.3.2

In de laatste alinea wordt aangegeven *"In deze regionale aandacht te hebben voor handhaving"* Wij vragen ons af: hoe? Kunt u dit concreter maken?

- Paragraaf 3.3.3

In de laatste zin wordt aangegeven *"hiertoe organiseren we samenwerking"*

Wij vragen ons af hoe dit wordt georganiseerd. Kunt u dit aangeven?

- 3.4 Uitgangspunt 4, handhaving op maat

Bij dit uitgangspunt wordt onderscheid gemaakt tussen bewust en onbewust misbruik. In het laatste geval spreekt uw college van een fout, waarbij wordt aangegeven dat het niet effectief is om stevige maatregelen te treffen. Een inwoner die bewust een onrechtmatigheid veroorzaakt kan daarentegen wel rekenen op stevige handhavingsmaatregel. De vraag die hier rijst is, hoe uw college het betreffende onderscheid zal maken om te kunnen beoordelen welke vorm van handhaving zal worden toegepast? Kan uw college aangeven aan welke “stevige handhavingsmaatregelen” moet worden gedacht, aangezien het lijkt alsof uw college de betreffende burger in specifieke gevallen strenger wil “straffen” dan de bestaande regelgeving voorschrijft, verwijzend naar de *“ontwikkelingen binnen Toezicht Sociaal Domein”*?

Wij adviseren uw college om een handhavingsstrategie te ontwikkelen, indien deze nog niet bestaat. Dit is een beslis ondersteunend model die de handhaver in het proces helpt om te komen tot uniforme besluiten, waarbij dient te worden opgemerkt dat er in bijzondere gevallen gemotiveerd van de regel mag worden afgeweken. De motivatie dient schriftelijk te worden vastgelegd waardoor de afhandeling reproduceerbaar is en kan het duidelijk zijn dat er geen sprake is van willekeur.

Verder adviseren wij uw college om ook te kijken naar inzicht en handelingsbekwaamheid (zie het WRR rapport: Weten is nog geen doen). Als voorbeeld: een inwoner met een psychische beperking, lager IQ en/of laag geletterdheid kan niet altijd de situatie overzien. Hierbij is de afweging bewust of onbewust niet toereikend.

De omgekeerde toets van Stimulanz biedt hier meer ruimte. Op welke wijze worden de indicatoren van de omgekeerde toets in de beleidsevaluatie en monitoring meegenomen? En wat is meer van belang? Het voorkomen van 22% van deze fraude (zoals vermeld op pagina 14) of het handhaven op maat? Wanneer is een eerste evaluatie en/of monitoring beschikbaar?

Uitgangspunt is de inwoner centraal. U geeft aan *“we kijken breed naar alle mogelijke oplossingenhet gewenste effect te bereiken”* en verder *“In deze brede afweging.....gevolgen voor de bewonerrendement voor onze gemeente”*

Wat als de bewoner anders denkt over de oplossing? Wat wordt met de laatste zin bedoeld als de inwoner centraal staat?

In de tweede alinea wordt aangegeven *“het gewenste effect is dus voor onze inwoners gelijk....”* Wij vragen ons af hoe dit gelijk zou zijn terwijl er maatwerk wordt geboden?

Het is ons niet duidelijk wat precies wordt gezegd in de laatste zin van de tweede alinea *“Deze werkwijze sluit aan op landelijke ontwikkelingen voor deze nieuwe werkwijze”*.

In de laatste alinea wordt aangegeven *“vaak is het bespreekbaar makenen recidive te voorkomen”*. Wij vinden het goed dat dit ook wordt benoemd. Het wordt ons echter niet duidelijk wanneer welke afweging wordt gemaakt? Wanneer volgt sanctionering en welke is dit dan? Wat is de verhouding met het boetebesluit?

- 4.2 Implementatiefase

Onder uitgangspunt 1, punt 2 wordt aangegeven *“intensivering controle aan de poort voor WMO- en JeugdvoorzieningenParticipatievoorzieningen”*. Wij vragen ons af hoe de werkdruk op dit moment bij de gemeente zelf is? Wij zijn van mening dat als er door werkdruk minder goed gestart wordt de kans groot is dat de toezichthouders meer werk zullen krijgen.

- 5. Financiën

Voor het budget voor “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied Participatiewet” en “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied WMO/Jeugdwet” worden verschillende bedragen gehanteerd. Kunt u aangeven wat hierin de overweging is?

In de laatste alinea geeft u aan “Voor 2017 schatten we de omvang van de totale fraude op € 796.440”. Wij vragen ons af hoe deze schatting tot stand is gekomen? Hoe groot het aantal frauderende personen is en hoe groot dit percentage is op het totaal aantal uitkeringsgerechtigden? Kunt u aangeven waarom er pas nu met deze inzet op toezicht en handhaving in het sociaal domein wordt gestart en niet eerder?

Als de omvang van de totale fraude voor 2017 geschat wordt op € 796.440, wat is de inschatting van de totale fraude in de jaren vanaf 2015?

Is er over de afgelopen jaren te benoemen wie de duurste gezinnen in Lansingerland zijn en is men in staat hier een beter aanbod op te doen vanuit een maatschappelijke business case? Welke casussen van onrechtmatig verstrekte uitkeringen staan open van de afgelopen jaren en welk beleid wordt hierop gevoerd? Bijvoorbeeld voor wat betreft een groep vertrokken naar het buitenland of waarin de gemeente heeft gekozen om schulden af te kopen?

Afsluiting

Het is mij een genoegen u dit advies namens de ASD aan te bieden. Graag ontvangt de ASD een schriftelijke reactie op dit voorstel. Indien u besluit om de aanbevelingen niet over te nemen dan ontvangen wij graag een toelichting.

Hoogachtend,

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland,
J.W.M. Thewessen, voorzitter

ASD Lansingerland
Postbus 295
2650 AG Berkel en Rodenrijs

De reactie van de gemeente op het advies.

U19.00986
U19.00986

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland
Postbus 295
2650 AG BERKEL EN RODENRIJS

Verzenddatum 21 februari 2019
Ons kenmerk U19.00986
Uw brief van 15 januari 2019

Domein Samenleving
Maatschappelijke Opgaven
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Desiree Pot
Telefoon
14 010
E-mail
desiree.pot@lansingerland.nl
Website
www.lansingerland.nl

Onderwerp **Uw advies over Toezicht en Handhaving
Sociaal Domein 2019-2022**

Geachte heer Thewessen,

Op 4 december 2018 hebben wij u gevraagd om advies uit te brengen op het concept beleidsaddendum voor integraal toezicht en handhaving in het sociaal domein 2019-2022. U heeft dit advies op 14 januari 2019 uitgebracht. Wij danken u hartelijk voor uw advies. In deze brief reageren wij per gemaakte opmerking op uw advies.

De door u gemaakte opmerkingen geven we cursief weer. Vervolgens geven we antwoord op uw vragen of vermelden we op welke manier we uw advies verwerken.

Alvorens inhoudelijk in te gaan op het addendum vragen wij ons af of uw college overweegt om het handhavingsbeleid van het sociaal domein in de toekomst te integreren met het handhavingsbeleid van andere domeinen, wat zou leiden tot meer integraliteit en meer efficiency en effectiviteit.

Naar aanleiding van deze opmerking nemen we in hoofdstuk 4 op dat we in de monitoringsfase vanaf 2020 onderzoeken of uitbreiding van dit beleid naar andere onderwerpen wenselijk is. We denken hierbij in eerste instantie aan het onderwerp BRP-fraude.

1.1 Inleiding

Ten aanzien van tweede alinea geeft u aan dat “de aanleiding voor integraal beleid voor toezicht en handhaving is dat u in 2019 het toezicht op de rechtmatigheid van de voorzieningen en verstrekkingen in het sociaal domein flink gaat uitbreiden”. Wij zouden graag willen weten wat de achterliggende reden is om dit toezicht flink uit te gaan breiden.

Wij geven u graag antwoord op uw vraag. Er zijn twee aanleidingen voor de uitbreiding van het toezicht op rechtmatigheid in het sociaal domein. De eerste aanleiding is dat we onze wettelijke taak gericht op het toezicht op rechtmatigheid van de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet nog niet volledig uitvoeren. Voor het onderzoeken van fouten en fraude met gemeentelijke voorzieningen die wij vanuit de Wmo en Jeugdwet verstrekken, hebben wij nog geen toezichthouder benoemd. De tweede aanleiding

is dat de capaciteit van gemeente Zoetermeer waar wij het toezicht op rechtmatigheid voor de Participatiewet inkochten, ontoereikend was voor de vraag van onze uitvoeringsmedewerkers Participatiewet. Hierdoor konden we niet alle signalen van onrechtmatigheid onderzoeken. In het collegeprogramma is daarom opgenomen dat we de capaciteit voor het toezicht op uitkeringsfraude per 2019 uitbreiden en organiseren binnen de eigen ambtelijke organisatie.

1.2 Doelstellingen

In de laatste alinea wordt aangegeven “..... door de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen.....” Wij maken hieruit op dat doelstelling 3 de aanleiding lijkt te zijn voor het integrale beleid. Er moet zoveel mogelijk worden voorkomen, maar feitelijk wordt ingezet op toezicht en handhaving. Wij zijn van mening dat een goede balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving hierbij van belang is. Nu wordt de stevige inzet van toezicht en handhavingsmaatregelen benadrukt en dat leidt tot zowel preventieve als repressieve werking.

In het kader van preventie is voorlichting aan burgers/aanbieders minstens zo belangrijk. Kent en begrijpt klant/aanbieder het waarom van rechten en plichten c.q. kwaliteitseisen en wat de gevolgen zijn van het niet nakomen van de plichten? Verder dient de dienstverlening te stelen op duidelijke regels die eenvoudig zijn na te leven om de kansen op onbewuste onrechtmatigheden te verkleinen. In het beleid is er al aandacht voor uw advies. Zowel in de laatste alinea van paragraaf 1.2 als in de uitgangspunten in hoofdstuk 3 hebben wij preventie als belangrijk onderdeel van het beleid voor toezicht en handhaving benoemd. Wij zijn het met u eens dat voorlichting en duidelijke dienstverlening aan burgers en aanbieders een zeer belangrijk onderdeel is van dit beleid.

2.1 Cirkel van naleving

Hier wordt de cirkel van naleving weergegeven. De weergave wijkt ons inziens af van onderstaande gangbare versie die een evenwichtig beeld schetst. Deze versie laat zien dat ook uw college een belangrijke rol heeft in het voorkomen van fraude.

Als reactie op uw opmerking, geven we u graag een toelichting. Wij hebben de cirkel van naleving aangepast, zodat deze toepasbaar is voor zowel het toezicht op kwaliteit als op rechtmatigheid. Daarnaast sluit de aangepaste formulering beter aan op onze uitvoeringspraktijk. Wij zijn ons ervan bewust dat ons college een belangrijke rol heeft in het voorkomen van fraude. Uitgangspunt 1 van het beleid is om die reden volledig gericht op preventie.

Signalering door inwoners kan een effectieve manier zijn om fraude te bestrijden. Wij willen uw college meegeven deze signalen zeer zorgvuldig te wegen. Dit om te voorkomen dat individuele conflicten via de gemeente worden uitgevochten.

In het beleid is er al aandacht voor uw advies. Wij zijn ons ervan bewust dat alle signalen zorgvuldig moeten worden afgewogen. Onze uitvoeringsmedewerkers worden hier in de implementatiefase in getraind. In paragraaf 4.2 is dit bij uitgangspunt 2 benoemd als deskundigheidsbevordering.

2.2.2 Handhaving

U geeft in de eerste alinea een overzicht van “mogelijke” vormen van handhaving. Wij vragen ons hierbij af of er nog meer vormen van handhaving zijn?

In het overzicht geven wij een naar ons weten totaaloverzicht van alle mogelijke vormen van handhaving. Wij verduidelijken dit in de tekst.

2.2.4 Rechtmatigheid, Aard en omvang van fraude in het sociaal domein

In deze alinea worden “organisaties” genoemd die fraude plegen. Wij constateren dat over deze organisaties eigenlijk weinig wordt vermeld. Het lijkt met name om de burger te gaan. Als het echter organisaties betreft en het merendeel van de fraude daar zit, zou het voor de hand liggen om als gemeente daarop te concentreren.

Als reactie op uw opmerking, geven we u graag een toelichting. Wmo- en Jeugdwet fraude wordt over het algemeen gepleegd door aanbieders van Wmo-en Jeugdwet-voorzieningen. Hierbij wordt samen- gewerkt met of misbruik gemaakt van individuele inwoners. Fraude binnen de Participatiewet wordt over het algemeen gepleegd door individuele inwoners. Met dit integrale beleid richten we ons op zowel de fraude gepleegd door georganiseerde aanbieders als door individuele inwoners.

In de alinea hieronder over “de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering.....” vragen wij ons af of zich hieronder ook gevallen bevinden waarin geen oogmerk tot opzet was en of daar duidelijkheid over is. Heeft de gemeente bijvoorbeeld voldoende informatie verstrekt? Hoe zit het met de regeldruk? Wanneer is er sprake van preventief toezicht?

Om antwoord te geven op uw vragen, volgt hier een toelichting. Voor onrechtmatigheid die niet verwijtbaar is aan de inwoner, werd ook volgens het voorgaande beleid geen boete opgelegd. Er vindt doorgaans dan wel terugvordering van de teveel ontvangen uitkering plaats. Wij voorkomen dit soort situaties zoveel mogelijk door onze inwoners voor te lichten over hun rechten en plichten. Iedere inwoner die een uitkering aanvraagt, ontvangt hierover een folder. Daarnaast organiseren wij een bijeenkomst ‘rechten en plichten’ die al onze bijstandsgerechtigden volgen. Onderdeel van het beleid in dit addendum is dat we gaan onderzoeken in hoeverre we nog beter kunnen inzetten op de preventie van rechtmatigheid en op basis daarvan onze preventieactiviteiten aanscherpen (uitgangspunt 1).

In dezelfde alinea wordt gesproken over een schatting in een verkennende studie. Wij constateren dat harde cijfers dus ontbreken. Waarom wordt er dan zo’n repressief beleid toegepast?

Om antwoord te geven op uw vraag, geven wij u graag een toelichting. Wmo- en Jeugdwet fraude is een relatief nieuw verschijnsel, waardoor harde cijfers hierover inderdaad ontbreken. Omdat er bij deze fraude misbruik wordt gemaakt van kwetsbare inwoners die door deze fraude niet de zorg krijgen die zij nodig hebben, zetten we sterk in op zowel de preventie als op het stoppen van deze fraude.

2.3 Uitvoerende partijen

Wij constateren uit het overzicht in bijlage 1 dat het toezicht op kwaliteit wordt uitbesteed aan GGD Rotterdam-Rijnmond, GGD Haaglanden, JGJ en ISZW. Ten aanzien van de rechtmatigheidstoetsing missen wij heel duidelijk de proportionaliteit bij de inzet van de genoemde bevoegdheden. Die staan verwoord in 5:13 en 5:14 van de AWB. Zijn dezelfde bevoegdheden ook nodig voor de kwaliteitstoetsing?

Om antwoord te geven op uw vraag, volgt hier een toelichting. De bevoegdheden in bijlage 1 gelden voor zowel toezichthouders kwaliteit als toezichthouders rechtmatigheid. De bevoegdheden zijn functioneel voor beide onderwerpen. De regels voor proportionaliteit gelden voor onze toezichthouders, omdat zij gehouden zijn aan de regelgeving in de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Wij willen hier onze zorgen uiten over de eenzijdigheid in de opsomming van de artikelnummers.

Aangezien het hier bevoegdheden betreft die ingrijpen in de privacy van de burger, dient uw college hier zeer zorgvuldig te opereren. Artikel 5:13 schrijft immers voor: “Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.” Op grond van artikel 17, lid 2, van de Participatiewet is de burger de verplichting opgelegd desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijze nodig is voor de uitvoering van de Participatiewet. De beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit spelen een belangrijke rol in de bescherming van de privacy van de belanghebbende. Volledigheidshalve wordt vermeld dat de belanghebbende zelf bepaalt

of deze medewerking verleent aan het huisbezoek en dus toestemming geeft om zijn woning binnen te treden. De belanghebbende blijft het recht behouden om toegang tot zijn woning te weigeren. De weigering kan wel nadelige consequenties hebben voor de belanghebbende.

Voor de inzet van bevoegdheden van toezichthouders gelden uiteraard de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. We zetten deze bevoegdheden pas in wanneer er sprake is van een redelijk vermoeden van een kwaliteitsprobleem of van een onrechtmatigheid. En als informatie te verkrijgen is op een minder ingrijpende manier, dan kiezen we daarvoor. Ter verduidelijking voegen we dit toe aan de tekst bij bijlage 1.

2.3.1 Toezicht kwaliteit

Wij missen hier de inhoud van de Service Level Agreements (SLA's). De inhoud van dit toezicht wordt verder niet toegelicht. Verder vragen wij ons af of de overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo in integraal beleid is geborgd?

We verduidelijken de inhoud van het toezicht op kwaliteit door de volgende tekst op te nemen in paragraaf 2.3.1: Voor iedere gemeentelijke voorziening gelden specifieke kwaliteitscriteria. In de toezichtonderzoeken controleren de toezichthouders of aan deze criteria wordt voldaan. Met de toezichthouders die wij inkopen (GGD Haaglanden en GGD Rotterdam-Rijnmond), maken we regionale afspraken over deze kwaliteitscriteria. Voor de inspectie Gezondheid en Jeugd en de inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid gelden landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria.

Over het onderwerp 'overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo' bespreken we als college op 12 februari de motie 'jeugdzorg houdt niet op bij 18 jaar'. Uit de analyse die wij naar aanleiding van de motie maakten, blijkt dat de continuïteit in de ondersteuning aan onze inwoners die 18 jaar worden op orde is en we hier goed zicht op hebben. Na ons overleg op 12 februari versturen we een brief over dit onderwerp naar de gemeenteraad. Naar aanleiding van uw vraag sturen we de Adviesraad Sociaal Domein een afschrift van deze brief.

3.1 Uitgangspunt 1, duidelijke voorlichting en controle aan alle poorten

"Op deze manier voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve WMO-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten...." Deze zin scheidt verwarring. Het gaat er toch om te voorkomen dat kwetsbare inwoners onrechtmatig een voorziening krijgen?

We nemen een verduidelijking op in de tekst van paragraaf 3.1: Met de duidelijke voorlichting en controle aan de poorten voorkomen we zoveel mogelijk kwaliteitsproblemen en onrechtmatig verstrekte voorzieningen. En hierdoor voorkomen we dat kwetsbare inwoners niet de kwalitatieve Wmo-, Jeugd- of re-integratievoorziening krijgen die wij voor hen verwachten en dat we inwoners met weinig draagkracht een boete moeten opleggen.

In laatste zin van de tweede alinea staat vermeld dat u de eisen aan PGB-vaardigheid gaat aanscherpen. Wij vragen ons af wat het doel van die verscherping is? Wordt het moeilijker gemaakt om een PGB te krijgen en zijn er nu signalen dat PGB's onrechtmatig zijn verkregen of verkeerd worden ingezet? Wij verwijzen nogmaals naar de balans tussen vertrouwen, dienstverlening en handhaving.

Om antwoord te geven op uw vragen, geven wij u graag een toelichting. Landelijk zijn er signalen dat er voor PGB's een groter risico geldt op onrechtmatig gebruik. Om die reden scherpen we de eisen aan PGB-vaardigheid waar mogelijk aan. Uitgangspunt blijft dat het voor iedereen mogelijk blijft om te kiezen voor een PGB wanneer dat bijdraagt aan de best passende zorg.

Verder ontbreekt volgens ons het onderdeel “consequenties” op het niet nakomen van de plichten. Optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen verkleinen ook de ruimte voor het maken van fouten en het plegen van fraude, zowel bij ZIN als bij PGB’s.

Voorlichting over de consequenties van het niet nakomen van plichten is op dit moment al onderdeel van de strenge controle aan de poort van de Participatiewet. Dit vullen we aan in de tekst van paragraaf 3.1.

Daarnaast is in de implementatiefase van dit beleid al aandacht voor uw tweede punt. We zetten in op optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen door middel van deskundigheidsbevordering voor onze medewerkers. Hierbij is vooral aandacht voor het opstellen van passende zorgplannen en beschikkingen.

3.2 Uitgangspunt 2, integrale signalering

*“Er kunnen signalen van onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen zijn tijdens het aanvraagproces”
Is het mogelijk om dit wat concreter te maken? Wie zijn bijvoorbeeld degenen die signalen kunnen opvangen? Wie moet zich bij het lezen van deze zin aangesproken voelen? Waar kan de inwoner met signalen terecht? Bijvoorbeeld bij gebrekkige zorg? Wie onderzoekt de signalen van inwoners?*

Om antwoord te geven op uw vragen, geven wij u graag een toelichting. In de cirkel van naleving in paragraaf 2.1 is opgenomen dat signalen van kwaliteitsproblemen en onrechtmatigheid bij verschillende partijen van onze gemeente kunnen binnenkomen. In de tekst van paragraaf 3.2 is opgenomen dat alle signalen zo snel mogelijk bij onze uitvoeringsmedewerkers of toezichthouders terecht moeten komen. In paragraaf 4.2 is in de implementatiefase opgenomen dat we een meldpunt inrichten voor signalen. Dit meldpunt is onder andere bedoeld voor inwoners. De toezichthouders onderzoeken de signalen, eventueel in samenwerking met onze uitvoeringsmedewerkers. Dit is uitgebreid beschreven in paragraaf 2.2 over de uitvoerende partijen.

In de tweede alinea wordt aangegeven “Om deze fraude zo snel mogelijk te stoppen, is het van belang om dit signaal met de betreffende inwoner te bespreken”. Wij vragen ons af of hier een protocol voor is? Hoe worden mensen hierop aangesproken en zorg je ervoor dat mensen met je in gesprek blijven. Bij fraude zouden mensen moeten weten dat zij iets doen wat niet mag. Waarom zou dit bespreekbaar gemaakt moeten worden in relatie met wat wordt genoemd in 3.4 bij fraude harde maatregelen.

In paragraaf 4.2 is opgenomen dat we in de implementatiefase aandacht hebben voor deskundigheidsbevordering. Het bespreekbaar maken van kwaliteitsproblemen en onrechtmatigheid is hierbij inderdaad een belangrijk onderdeel. We voegen dit toe in de tekst van implementatiethema 1 bij uitgangspunt 2.

Daarnaast lichten we graag toe waarom we inzetten op het bespreekbaar maken van onrechtmatigheid en kwaliteitsproblemen. Dit doen wij met het oog op subsidiariteit en privacy. Ons doel is in eerste instantie het stoppen van de onrechtmatigheid of kwaliteitsproblemen. Als het bespreekbaar maken niet voldoende is om dit doel te bereiken, gaan we over tot de inzet van toezicht en handhaving. Daarnaast delen we op deze manier zo min mogelijk persoonsgegevens zonder medeweten van de betreffende inwoner.

3.3 Uitgangspunt, sluitende samenwerking in de keten van toezicht en handhaving Paragraaf 3.3.1

In de eerste alinea wordt aangegeven “Bij ingewikkelde omvangrijke zakenschakelen de Participatiewet professionals de toezichthouder in”. Het is ons niet duidelijk wat de taakverdeling is? Op basis van de AWB heeft de toezichthouder bevoegdheden. Mag een participatiewet professional dan bij een simpele zaak (en wat is dan simpel) (en binnen kantoortijden) zelf aan de slag met de bevoegdheden van de AWB?

Al onze uitvoeringsmedewerkers hebben ook de rol van toezichthouder en kunnen vanuit deze rol gebruik maken van de bevoegdheden van de Awb. In de tekst van paragraaf 3.3.1 verduidelijken we dit.

Vervolgens wordt aangegeven dat de toezichthouder de expert is met extra onderzoeksbevoegdheden. Het lijkt ons dat bij simpele zaken en tijdens kantoortijden toezichthouders toch ook ingeschakeld moeten worden?

Wij zijn het eens met uw advies en nemen in paragraaf 3.3.1 op dat de toezichthouders betrokken zijn bij alle onderzoeken naar rechtmatigheid die niet volledig administratief afgehandeld worden.

Paragraaf 3.3.2

In de laatste alinea wordt aangegeven “In deze regionale aandacht te hebben voor handhaving” Wij vragen ons af: hoe? Kunt u dit concreter maken?

We nemen uw advies over door de volgende zin toe te voegen aan de tekst: “Er kunnen bijvoorbeeld regionale afspraken gemaakt worden over de resultaatafspraken in indicaties, regionale informatiedeling en te treffen maatregelen.”

Paragraaf 3.3.3

In de laatste zin wordt aangegeven “hiertoe organiseren we samenwerking” Wij vragen ons af hoe dit wordt georganiseerd. Kunt u dit aangeven?

We passen de tekst hier niet op aan, omdat de concrete samenwerking nog onduidelijk is. De invulling hiervan laten we over aan de toezichthouders die nog in dienst moeten treden bij onze gemeente.

3.4 Uitgangspunt 4, handhaving op maat

Bij dit uitgangspunt wordt onderscheid gemaakt tussen bewust en onbewust misbruik. In het laatste geval spreekt uw college van een fout, waarbij wordt aangegeven dat het niet effectief is om stevige maatregelen te treffen. Een inwoner die bewust een onrechtmatigheid veroorzaakt kan daarentegen wel rekenen op stevige handhavingsmaatregel. De vraag die hier rijst is, hoe uw college het betreffende onderscheid zal maken om te kunnen beoordelen welke vorm van handhaving zal worden toegepast? Kan uw college aangeven aan welke “stevige handhavingsmaatregelen” moet worden gedacht, aangezien het lijkt alsof uw college de betreffende burger in specifieke gevallen strenger wil “straffen” dan de bestaande regelgeving voorschrijft, verwijzend naar de “ontwikkelingen binnen Toezicht Sociaal Domein”?

Om antwoord te geven op uw vragen, volgt hier een toelichting. Het nieuwe beleid biedt geen extra mogelijkheden tot ‘streng straffen’. De ‘stevige handhavingsmogelijkheden’ waarover het beleid spreekt, bestaan nu ook al. Door de capaciteitsuitbreiding voor de inzet op toezicht ontstaat wel de mogelijkheid om meer onrechtmatigheid te signaleren en hier consequent op te handhaven. De handhavingsmogelijkheden staan beschreven in paragraaf 2.2.2. De beoordeling van de inzet van handhavingsmaatregelen ligt bij onze uitvoeringsmedewerkers. In de implementatiefase worden onze medewerkers opgeleid om deze afweging goed te kunnen maken.

Wij adviseren uw college om een handhavingsstrategie te ontwikkelen, indien deze nog niet bestaat. Dit is een beslis ondersteunend model die de handhaver in het proces helpt om te komen tot uniforme besluiten, waarbij dient te worden opgemerkt dat er in bijzondere gevallen gemotiveerd van de regel mag worden afgeweken. De motivatie dient schriftelijk te worden vastgelegd waardoor de afhandeling reproduceerbaar is en kan het duidelijk zijn dat er geen sprake is van willekeur.

In het beleid is er al aandacht voor uw advies. In de implementatiefase is namelijk de ontwikkeling van een 'ondersteunend model voor beargumenteerde handhaving' opgenomen. Doel van dit instrument is het voorkomen van willekeur.

Verder adviseren wij uw college om ook te kijken naar inzicht en handelingsbekwaamheid (zie het WRR rapport: Weten is nog geen doen). Als voorbeeld: een inwoner met een psychische beperking, lager IQ en/of laaggeletterdheid kan niet altijd de situatie overzien. Hierbij is de afweging bewust of onbewust niet toereikend.

We nemen uw advies over door aan implementatiethema 1 bij uitgangspunt 4 toe te voegen dat we in de deskundigheidsbevordering gericht op handhavingsbesluiten ook aandacht hebben voor de handelingsbekwaamheid van onze inwoners.

De omgekeerde toets van Stimulansz biedt hier meer ruimte. Op welke wijze worden de indicatoren van de omgekeerde toets in de beleidsevaluatie en monitoring meegenomen? En wat is meer van belang? Het voorkomen van 22% van deze fraude (zoals vermeld op pagina 14) of het handhaven op maat? Wanneer is een eerste evaluatie en/of monitoring beschikbaar?

Om antwoord te geven op uw vragen, geven we u graag een toelichting. Uitgangspunt 4 is gebaseerd op het gedachtengoed van de omgekeerde toets van Stimulansz. De inwoner staat voor ons centraal. Zowel handhaving op maat als het voorkomen van fraude zijn om die reden belangrijk. De monitoring en evaluatie vindt plaats vanaf 2020.

Uitgangspunt is de inwoner centraal. U geeft aan "we kijken breed naar alle mogelijke oplossingenhet gewenste effect te bereiken" en verder "In deze brede afweging.....gevolgen voor de bewonerrendement voor onze gemeente". Wat als de bewoner anders denkt over de oplossing? Wat wordt met de laatste zin bedoeld als de inwoner centraal staat?

Om antwoord te geven op uw vragen, volgt hier een toelichting. De uitvoeringmedewerker is hierin in de lead. Hij/zij neemt het uitgangspunt van de inwoner mee, maar dit is niet leidend. De inwoner kan niet zelf besluiten over de te treffen handhavingsmaatregelen. De inwoner staat centraal. Dit houdt in dat we eerst kijken naar welke keuze het beste is voor de inwoner. Vervolgens kijken we ook naar het rendement voor onze gemeente en de mogelijkheden van de wet.

In de tweede alinea wordt aangegeven "het gewenste effect is dus voor onze inwoners gelijk...." Wij vragen ons af hoe dit gelijk zou zijn terwijl er maatwerk wordt geboden?

Dit lichten wij graag voor u toe. Volgens het gedachtengoed van de omgekeerde toets van Stimulansz kun je maatwerk bieden in de oplossing, waardoor het effect voor verschillende inwoners gelijk is. Wij sluiten aan bij dit gedachtengoed.

Het is ons niet duidelijk wat precies wordt gezegd in de laatste zin van de tweede alinea "Deze werkwijze sluit aan op landelijke ontwikkelingen voor deze nieuwe werkwijze".

Om antwoord te geven op uw vragen, geven we u graag een toelichting. Met het bieden van maatwerk om het gewenste effect te bereiken sluiten we aan op bestaande landelijke ontwikkelingen waarin meer vanuit de inwoner en minder vanuit de regels wordt gedacht. Voor sommige inwoners zijn 'stevige handhavingsmaatregelen' de trigger om de stap te zetten naar het zoeken van werk. Wij vinden het in

het belang van de inwoner dat zij deze stap gaan zetten en om die reden kunnen we dus kiezen voor een handhavingsmaatregel. Ook op deze manier bieden we maatwerk om het gewenste effect te bereiken.

In de laatste alinea wordt aangegeven “vaak is het bespreekbaar makenen recidive te voorkomen”. Wij vinden het goed dat dit ook wordt benoemd. Het wordt ons echter niet duidelijk wanneer welke afweging wordt gemaakt? Wanneer volgt sanctionering en welke is dit dan? Wat is de verhouding met het boetebesluit?

Dit nemen we nu nog niet op in de tekst, maar werken we verder uit in de implementatiefase. Hier volgt voor u alvast een toelichting. Afhankelijk van wat nodig is om het gewenste effect te bereiken, volgt wel of geen maatregel. Het niet opleggen van maatregelen, in het geval van fouten, is daarmee ook een mogelijkheid. We gaan pas over tot sanctionering als dit nodig is om bewust onrechtmatig gedrag te doorbreken.

4.2 Implementatiefase

Onder uitgangspunt 1, punt 2 wordt aangegeven “intensivering controle aan de poort voor WMO- en JeugdvoorzieningenParticipatievoorzieningen”. Wij vragen ons af hoe de werkdruk op dit moment bij de gemeente zelf is? Wij zijn van mening dat als er door werkdruk minder goed gestart wordt de kans groot is dat de toezichthouders meer werk zullen krijgen.

Wij geven u graag een antwoord op uw vraag. Naar verwachting neemt de werkdruk voor onze medewerkers niet toe, omdat er 2.0 fte toegevoegd wordt voor de toezichthoudende taken. We verwachten dat er hierdoor meer expertise ontstaat op het gebied van toezicht en dat er kortere lijnen ontstaan, waardoor we efficiënter en effectiever kunnen werken.

5. Financiën

Voor het budget voor “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied Participatiewet” en “toezichthouder rechtmatigheid met aandachtsgebied WMO/Jeugdwet” worden verschillende bedragen gehanteerd. Kunt u aangeven wat hierin de overweging is?

Wij beantwoorden uw vraag graag en verduidelijken dit in de tekst onder de tabel. Het verschil in de bedragen voor de twee toezichthouders rechtmatigheid heeft te maken met de financiering vanuit verschillende budgetten. De toezichthouder Wmo en Jeugdwet financieren we uit twee verschillende budgetten: voor de Wmo en de Jeugdwet. En de toezichthouder Participatiewet financieren we uit het budget voor de Participatiewet. Overigens kunnen beide toezichthouders elkaar waar nodig ondersteunen en vervangen.

In de laatste alinea geeft u aan “Voor 2017 schatten we de omvang van de totale fraude op € 796.440”. Wij vragen ons af hoe deze schatting tot stand is gekomen? Hoe groot het aantal frauderende personen is en hoe groot dit percentage is op het totaal aantal uitkeringsgerechtigden? Kunt u aangeven waarom er pas nu met deze inzet op toezicht en handhaving in het sociaal domein wordt gestart en niet eerder? Het geschatte bedrag van € 769.440 bestaat uit de totale geconstateerde onrechtmatigheid bij de uitvoering van de Participatiewet in 2017 van € 564.505, de geschatte onrechtmatigheid binnen de uitvoering van de Wmo van € 84.575 en de geschatte onrechtmatigheid binnen de uitvoering van de Jeugdwet van € 147.360. Deze uitgesplitste bedragen zijn eerder genoemd in paragraaf 2.2.4. In 2017 waren er in totaal 49 inwoners met een terugvordering in verband met onrechtmatig verstrekte bijstandsuitkering. Dit betreft ongeveer 8 procent van het totale gemiddelde aantal bijstandsgerechtigden in 2017. De redenen voor de start van deze inzet op toezicht en handhaving hebben wij benoemd bij de tweede opmerking van uw advies op p.1 van deze brief.

Als de omvang van de totale fraude voor 2017 geschat wordt op € 796.440, wat is de inschatting van de totale fraude in de jaren vanaf 2015?

Deze vraag kunnen wij helaas niet gemakkelijk beantwoorden. Voor het beleidsaddendum vinden we het antwoord op deze vraag ook niet relevant. In dit beleid baseren we ons op de meest recente cijfers die op het moment van de beleidsontwikkeling voorhanden waren, de cijfers van 2017.

Verder vragen wij ons af of de overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo in integraal beleid is geborgd?

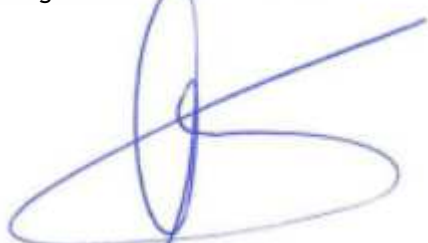
Over het onderwerp 'overgang van 18- naar 18+ van jeugdzorg naar Wmo' bespreken we als college op 12 februari de motie 'jeugdzorg houdt niet op bij 18 jaar'. Uit de analyse die wij naar aanleiding van de motie maakten, blijkt dat de continuïteit in de ondersteuning aan onze inwoners die 18 jaar worden op orde is en we hier goed zicht op hebben. Na ons overleg op 12 februari versturen we een brief over dit onderwerp naar de gemeenteraad. Naar aanleiding van uw vraag sturen we de Adviesraad Sociaal Domein een afschrift van deze brief.

Is er over de afgelopen jaren te benoemen wie de duurste gezinnen in Lansingerland zijn en is men in staat hier een beter aanbod op te doen vanuit een maatschappelijke business case? Welke casussen van onrechtmatig verstrekte uitkeringen staan open van de afgelopen jaren en welk beleid wordt hierop gevoerd? Bijvoorbeeld voor wat betreft een groep vertrokken naar het buitenland of waarin de gemeente heeft gekozen om schulden af te kopen?

Dit soort vragen vinden wij interessant om mee te nemen naar de fase van monitoring en evaluatie van het beleid.

Wij willen u graag hartelijk bedanken voor het uitgebrachte advies. Dankzij uw kritische opmerkingen en vragen hebben wij het beleid aangescherpt en verduidelijkt.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Lucas Vokurka
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage:

- beleidsaddendum Integraal Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022